

Guide til patientsikker sygepleje

Forord

Det danske sundhedsvæsen står i en alvorlig situation, som er præget af stor sygeplejerskemangel. Samtidig vælger man flere steder at erstatte sygeplejerskestillinger med andre faggrupper, f.eks. social- og sundhedsassistenter, fysioterapeuter, ergoterapeuter, tandplejere eller diætister.

Udviklingen er en konsekvens af, at der ikke kan rekrutteres tilstrækkeligt med sygeplejersker. Det skaber dilemmaer, for det kan potentielt være til fare for patientsikkerheden at erstatte sygeplejersker med andre faggrupper. Heldigvis er der også gode eksempler på, hvordan det tværfaglige samarbejde omkring patienten og borgeren fungerer på en god og patientsikker måde.

Dansk Sygeplejeråd anbefaler:

- at alle parter i det danske sundhedsvæsen er opmærksomme på, at der er den nødvendige og tilstrækkelige sammensætning af sygeplejefaglige kompetencer i alle faser af pleje- og behandlingsforløb, hvor der udføres sygepleje.
- at de enkelte arbejdspladser taler om og vurderer, hvilket behov der er for sygeplejerskers faglige kompetencer, og

hvordan de kompetencer kan bruges bedst muligt i samarbejdet med vores tværfaglige kolleger.

Derfor har Dansk Sygeplejeråd lavet denne pjece, som forhåbentlig kan fungere som et redskab til at tage drøftelsen sammen med ledelsen og eventuelt tillidsrepræsentanten. Pjecen er udarbejdet i samarbejde med sygeplejerske og seniorforsker Tove Lindhardt, som er leder af Forskningsenheden for Klinisk Sygepleje, Medicinsk Afdeling O, Herlev og Gentofte Hospital, og sygeplejerske og professor Ingrid Poulsen, som er forskningsfaglig leder for sygeplejen på Amager og Hvidovre hospital og desuden ansat på Aarhus Universitet, Institut for Folkesundhed

Vi håber, at du og dine kolleger kan anvende pjecen.

Venlig hilsen

Dorthe Boe Danbjørg

Dorthe Boe Danbjørg

Hvordan sikres patientsikkerhed og kvalitet i en tid med sygeplejerskemangel?

Sundhedsvæsenet er belastet, bl.a. fordi der mangler sygeplejersker. Politikerne overvejer, om andre faggrupper kan løse sygeplejefaglige opgaver.

Dansk Sygeplejeråd erkender, at der er brug for nye løsninger, men det er vigtigt at bevare den personcentrerede og forløbsorienterede tilgang til patienter og borgere. Hvis sygeplejen fragmenteres i en række enkeltstående opgaver, indebærer det en risiko for at miste det samlede overblik over patientens og borgerens tilstand og situation. Konsekvensen kan være, at patienten ikke får den rette pleje og behandling.

Der er solid videnskabelig dokumentation for, at der er en direkte sammenhæng mellem patientsikkerheden og antallet af sygeplejersker og deres uddannelsesniveau. Det afgørende i denne sammenhæng er sygeplejerskens viden og handlekompetencer i patientens og borgerens umiddelbare nærhed.

Det er klart, at politikerne må handle, når der ikke er det nødvendige antal sygeplejersker til stede. Dansk Sygeplejeråd anbefaler en patientsikker løsning, der udpeger den del af sygeplejen, hvor det bør være en sygeplejerske, der udfører sygeplejen, fordi det kræver en sygeplejerskes viden og kompetencer.

Kompleksitet og patientsikkerhed

Sygdomsbilledet hos patienter og borgere er ofte præget af høj kompleksitet med flere konkurrerende diagnoser og en ustabil tilstand. For at opnå patientsikre forløb er det derfor helt nødvendigt, at den sundhedsperson, der er ansvarlig for patienten og borgeren, har viden og kompetencer til at kunne observere og kombinere disse observationer i en valid og samlet vurdering samt at kunne handle på denne.

Flere faggrupper har kompetencer til at foretage afgrænsede faglige observationer og vurderinger af patienternes og borgerens tilstand og behov. Men når den samlede tilstand skal vurderes og handles på, er det Dansk Sygeplejeråds vurdering på baggrund af international forskning, at der kræves en sygeplejerske, som igennem sin uddannelse har en bred og dybtgående viden om både anatomi, fysiologi, patofysiologi og farmakologi, men også om f.eks. psykologi, pædagogik og kommunikation.

Et vigtigt aspekt, når det gælder hospitalspatienters forløb, er desuden, at lægernes indsats i høj grad baserer sig på deres tværfaglige samarbejde med sygeplejersker og deres observation og vurdering af patienten 24 timer i døgnet. I udredningsprogrammet og diagnosticeringen – og dermed også den lægefaglige behandlingsindsats – har sygeplejerskers observationer og vurderinger stor betydning, og kvaliteten af disse forudsætter, at sygeplejersken er i fysisk kontakt med patienten.

Dansk Sygeplejeråd anbefaler, at sygeplejersken skal være til stede, når patienter og borgere skal observeres og vurderes, og hvor beslutning om behandling og pleje skal tages. Derfor er det Dansk Sygeplejeråds anbefaling, at alle patienter på hospitalerne ses af en sygeplejerske i hver vagt som minimum. I kommunerne bør alle borgere have en sygeplejerske tilknyttet, som ud fra en faglig vurdering vurderer behovet for tæt sygeplejefaglig observation. Det betyder, at selvom visse opgaver – såsom mobilisering, servering af måltider, personlig hygiejne – varetages af andre faggrupper, så bør det foregå i tæt samarbejde med en sygeplejerske, som skal være ansvarlig for sygeplejen.

Spørgsmål til refleksion

Når vi kender sygeplejerskers betydning for patientsikkerheden, og samtidig står i en situation, hvor sundhedsvæsenet mangler sygeplejersker, er der brug for at udvikle nogle anbefalinger til, hvordan sygeplejen organiseres patientsikkert på den enkelte arbejdsplads. Nedenstående spørgsmål er tænkt som en hjælp til lokale drøftelser om dette.

- Hvordan sikrer vi patientsikkerheden for patienten/borgeren?
- Hvilke kompetencer er det væsentligt, at sygeplejersker besidder hos jer?
- Hvordan kan vi sikre, at sygeplejerskerne kan være i patienternes/borgernes umiddelbare nærhed?

- Hvordan sikrer vi sammenhæng i patientens/borgerens forløb, når andre faggrupper ansættes til at varetage delelementer af sygeplejen?
- Hvilke funktioner under patientens/borgerens forløb kan hos jer kun udføres af sygeplejerskerne?

Vi håber, at ovenstående spørgsmål kan fungere som et brugbart redskab til at blive klarere på, hvor og hvordan sygeplejerskers faglige kompetencer skal anvendes på jeres arbejdsplads.

Referencer

Aiken LH, Sloane DM, Brom HM, Todd BA, Barnes H, Cimiotti JP, Cunningham RS, McHugh MD. Value of Nurse Practitioner Inpatient Hospital Staffing. *Med Care*. 2021 Oct 1;59(10):857-863. doi: 10.1097/MLR.0000000000001628. PMID: 34432769; PMCID: PMC8446318.

Aiken LH, Sloane D, Griffiths P, Rafferty AM, Bruyneel L, McHugh M, Maier CB, Moreno-Casbas T, Ball JE, Ausserhofer D, Sermeus W; RN4CAST Consortium. Nursing skill mix in European hospitals: cross-sectional study of the association with mortality, patient ratings, and quality of care. *BMJ Qual Saf*. 2017 Jul;26(7):559-568. doi: 10.1136/bmjqs-2016-005567. Epub 2016 Nov 15. PMID: 28626086; PMCID: PMC5477662.

Needleman J, Liu J, Shang J, Larson EL, Stone PW. Association of registered nurse and nursing support staffing with inpatient hospital mortality. *BMJ Qual Saf*. 2020 Jan;29(1):10-18. doi: 10.1136/bmjqs-2018-009219. Epub 2019 Aug 7. PMID: 31391314.

